

як мы шмат маліліся і наколькі строгі трымаці пост. Ён будзе судзіць нас па тым, ці накармілі мы галоднага, ці напілі самяглага, ці прынялі падарожнага, ці адзелялі голага, ці адведальі хворага і ці прыйшлі да зняволеннага. Тут размова ідзе не пра родных, а пра тых, хто мае ў такой падтрымцы патрэбу. Таму цалкам зразумела, што мы павінны быць уважлівымі да тых, хто знаходзіцца ў цяжкіх абставінах, каму патрэбная дапамога.

Калі мы ходзім у храм, трымаем пост і молімся, але жывём толькі для сябе, і заклапочаныя толькі ўласным камфортам, і нікому не аказваем міласці, то ўзнікае пытанне: якія мы хрысціяне? Тады словы Хрыста: «Быў галодны Я, вы не далі Мне есці; быў сасмяглы, і вы не напілі Мяне; быў падарожны, і не прынялі Мяне; быў голы, і не адзелялі Мяне; хворы і ў цяжкіх абставінах, а не адведальі Мяне», — будучы адносіцца да нас. Не заўсёды патрэбна наша матэрыяльная дапамога, часцей людзям патрабуюцца нашы ўвага, падтрымка словам.

Дзякуй Богу, што мы ажыццяўляем гэты праект і Мінскае духоўнае вучылішча дапамагае людзям, якія знаходзяцца ў зняволенні. Мы ўдзячныя кіраўніцтву Дэпартамента выканання пакаранняў і Мітрапаліту Мінскаму і Заслаўскаму Веніяміну, Патрыяршаму Экзарху ўсяе Беларусі, які благаславіў гэты праект.

— **Праект называецца нечакана: «Дапамога тым, хто пакутуе». Чаму менавіта тым, хто пакутуе, а не, скажам, асуджаным, зняволеным?**

Прот. ІААН: Месяцы пазбаўлення волі — не тыя, дзе знаходзіцца лёгка. Чалавек, які праходзіць там праз выпрабаванні, пакутуе. Любы грэх — гэта пакута перш за ўсё ўнутры сябе. Людзі, якія здзейснілі нейкую правіннасць, яны пакутуюць унутры і звонку. Яны знаходзяцца ў смутку. Мы можам дапамагчы прайсці гэтыя выпрабаванні без злосці, без нянавісці. Мы можам дапамагчы нашым навучэнцам лепш сябе асэнсаваць, напоўніць, накіравацца на шлях Хрыстова.

— У гэтым мэта курса?

Прот. ІААН: Так.

Андрэй ГАРАНСкі: Гэты курс адкрывае сэнс самой пенітэнцыярнай сістэмы, бо *roenitentia* — гэта «раскаянне» на лацінскай мове. Сістэма закліканая не калечыць людзей, не рабіць іх яшчэ больш азлобленымі, каб яны потым яшчэ больш прымушалі пакутаваць усіх вакол сябе, але мяняліся праз *roenitentia* — раскаянне — і прыходзілі адтуль іншымі.

Вы пытаецеся, чаму яны «тыя, хто пакутуе», але мы казалі пра пытанні, якія ім баяць, — гэтыя пытанні сведчаць пра тое, што гэтыя людзі пакутуюць. Як пакутуе чалавек ад болі. У іх не проста боль, у іх боль духоўны.

Прот. ІААН: Мы ўсе тыя, хто пакутуе ад сваіх грахоў. Людзі, якія па-за Царквой, пакутуюць ад таго, што не ведаюць сэнсу свайго жыцця. Калі ёсць сэнс жыцця, калі бачыш побач Хрыста, тады разумееш усё: мэту, абставіны. І тады становіцца свабодным. У кнізе «Нязгасная лампада» апісана, як людзі з верай, унутраным стрыжнем, якія трапілі ў лагеры, на Салаўкі, дзе найжудасныя ўмовы, заставаліся свабоднымі і гэтую свабоду прапаведвалі. Усім рэкамендую гэтую кнігу. Асабліва ўражвае раздзел пра фрэйліну трох расійскіх імператрыц, якая з раскошных палацаў трапіла туды і засталася вернай сабе, захоўвала вакол сябе чысціню і парадак, трымалася

гігіены ў нечалавечых умовах. Спачатку яе прыніжалі, а потым яе правільна распаўсюдзілі на ўвесь барак.

«Хацеў бы, каб яны адчулі смак сапраўднай свабоды»

Гутарка з выкладчыкам прадмета «Асновы праваслаўнага веравучэння» для праекта «Праваслаўная дапамога тым, хто пакутуе» іерэем Давідам БАБРОВЫМ.

— **Айцец Давід, раскажыце пра ваш папярэдні педагагічны вопыт.**

— Я скончыў у Санкт-Пецярбургу свецкі педагагічны каледж і пасля магістратуры ў Духоўнай акадэміі — магістратуру Расійскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя Герцэна па спецыяльнасці «Педагагічная тэалогія». У мяне быў вопыт выкладання дарослым на Вышэйшых епархіяльных курсах святога Іаана Кранштацкага і дзецяў — у гімназіі святога прападобнага Амвросія Опцінскага. Акрамя таго, шмат выкладаў анлайн.

— **Выкладанне ў праекце «Праваслаўная дапамога тым, хто пакутуе» адрозніваецца?**

— Напэўна, тут я больш хваляваўся. Больш думаў пра тое, як мяне ўспрымуць. Потым зразумеў, што ў гэтай сітуацыі важна быць, а не здавацца. Перада мной людзі, якім цікава больш даведацца пра Хрыста. Мая задача — гэтыя веды даць. Стараюся быць максімальна шчырым і зразумелым. Акрамя таго, імкнуса, каб веды, якія даю, навучэнцы маглі выкарыстоўваць у жыцці. Раблю ўхіл на практыку. І па лістах, якія яны пішуць на прыход, бачу, што вынік ёсць.

Не ведаю гэтых людзей асабіста, але рэакцыя, якую бачу, — светлая. Хацеў бы, каб у выніку маіх заняткаў яны адчулі Хрыста побач з сабой, каб адчулі смак сапраўднай свабоды, каб калі яны выйшлі, то выйшлі з Хрыстом, і далей у гэтай свабодзе ўдасканальваліся. Лічу, што праект вельмі важны для соцыуму.

Абараніць аснову — сям'ю і веру

У Свята-Елісавецкім манастыры прайшла сустрэча-дыялог «Захаванне і развіццё праваслаўнай культуры і духоўна-маральных каштоўнасцяў», у ходзе якой парламентарыі Саюзнай дзяржавы з Мітрапалітам Мінскім і Заслаўскім Веніямінам, Патрыяршым Экзархам ўсяе Беларусі, амбасадарамі важныя пытанні ў вызначанай тэме, а таксама акрэслілі далейшыя кірункі супрацоўніцтва і ўзаемадзеяння ў ёй.

У коле аднадумцаў прысутныя гаварылі не толькі пра зробленае, але і пра тое, што многіх непакоіць, мае вялікае значэнне, пра шляхі развіцця далейшага ўзаемадзеяння дзвюх краін:

— На фоне падзей, якія адбываюцца сёння ў свеце, праблема захавання духоўна-культурнай спадчыны, культурна-гістарычных традыцый і каштоўнасцяў з'яўляецца асабліва актуальнай і важнай. Таму што менавіта духоўная аснова дазваляе чалавеку правільна асэнсаваць падзеі ў яго і грамадскім жыцці з пункту гледжання вечнасці, прымаючы правільныя рашэнні, — адзначыў **Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі ВЕНІЯМІН, Патрыяршы Экзарх ўсяе Беларусі**. — У XX стагоддзі чалавецтва сутыкнулася з вялікімі зменамі, узрушэннямі, прычынай якіх сталі розныя войны, эканамічныя, сацыяльныя, палітычныя, культурныя і ідэалагічныя крызісы і дэстабілізуючыя працэсы. Гэта дало штуршок дэфармацыі духоўнай культуры грамадства. У ліку найважнейшых праблем выступае замяшчэнне рэлігійных, маральных і каштоўнасных арыенціраў, расхістанне і забыццё векавых устояў, нацыянальных асаблівасцяў, гісторыка-культурных звычаяў і традыцый. І тое, што раней было само сабой зразумела, зараз патрэбна тлумачыць дзецяў і маладым людзям. А ў іх часта ўзнікае пытанне, а чаму так трэба і правільна, калі ёсць і іншыя варыянты? Як адказаць на гэта, як сцвярджаць нашы гісторыка-культурныя традыцыі і звычаі — гэта адны з важных нашых клопатаў.

Вядома, што ва ўсе часы як вялікія духоўныя настаўнікі, так і класікі беларускай і рускай літаратуры заклікалі чалавека да духоўнага ўдасканалення, да кантролю над сваімі паводзінамі, адказнасці за свае ўчынкі, справы і нават думкі. І сучасны чалавек таксама спазнае свет праз прызму духоўных каштоўнасцяў, таму так важна, каб у аснове гэтага фундаменту выхавання і фарміравання канкрэтнай асобы і грамадства была праваслаўная вера, якая складае сутнасць ментальнасці, духоўных

каштоўнасцяў усходне-славянскіх народаў... Работа над сабой, сваімі думкамі, выпраўленнем уласных недахопаў, усведамленне сапраўдных каштоўнасцяў любові, добра, прыгажосці павінна быць сэнсам жыцця чалавека. І тое, на жаль, вельмі адрозніваецца ад прапаноў знешняга свету, дзе нам кажуць, што трэба браць ад жыцця ўсё. У гэтым кантэксце асабліва важна не забываць пра сям'ю, бо яна — аснова фарміравання сістэмы жыццёвых каштоўнасцяў кожнага. Тут удзельнікі сустрэчы сышліся ў меркаванні, што неабходна вярнуць сям'ю ў функцыю выхавання, суправаджаючы яе ў розных кірунках і на ўсіх этапах развіцця.

Старшыня Камісіі Парламенцкага Сходу па культуры, навуцы і адукацыі Саюзнай дзяржавы Мікалай БУРЛЯЕЎ, у сваю чаргу, спыніўся на тым, як важна сёння быць пільнымі да ўсяго, што прапаноўваецца людзям пад выглядам, напрыклад, таго ж культурнага прадукту:

— Ці ёсць карысць, калі ты, як прадстаўнік шоу-бізнесу, заваюеш свет, а душы сваёй і душам тых, хто глядзіць на цябе, нашкодзіш. Той жа экран сёння мае вялікі ўплыў на чалавека. Мы давярваем экрану. Як кажаў Фёдар Дастаеўскі, д'ябал змагаецца з Богам, а месца бітвы — сэрца чалавека. І тое адбываецца ўвесь час, — адзначыў **Мікалай Пятровіч**. — Якімі будучы нашы навука, культура і адукацыя, такой будзе і будучыня нашай Саюзнай дзяржавы. Надышоў час сказаць, што мы не будзем паніжаць духоўны ўзровень нашых народаў. Тое, што мы не можам зрабіць асобна ў нашых краінах, мы здольны зрабіць разам. Не варта паддавацца на тое, што здольна раздзяліць нас. Зараз трэба выратаваць прыгажосць, і мы маем для гэтага ўсе магчымасці.

— Сёння правільна адзначалі, што мы нічога не страцілі, але ёсць моманты, дзе мы, магчыма, адыходзім убок, а патрэбна, наадварот, там сканцэнтравана наша слова і нашу ўвагу ў першую чаргу, — выказалася **начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы і па справах моладзі Мінгарвыканкама Волга ЧАМАДАНОВА**. — Так, у нас ёсць шэраг праектаў, у тым ліку сумесных, якія накіраваныя на захаванне сямейных каштоўнасцяў. Аднак вельмі важныя сэнс і глыбіня ўсёй той работы, якая праводзіцца. Ёсць неабходнасць удасканалення яе і далучэння новых людзей, ініцыятывы, больш шырокага патэнцыялу магчымасцяў... Паколькі ўсё пачынаецца з сям'і, таму з гэтых каранёў і варта пачынаць работу ў розных фарматах: праектаў, сустрэч з маладымі людзьмі, бо шмат тэм яшчэ застаюцца адкрытымі.

Алена ДРАПКО.

РЭЛІГІЙНЫ ТУРЫЗМ АД «А» ДА «Я»

Калі мы кудысьці прыязджаем у якасці турыстаў, нас заўсёды прыцягваюць мясцовыя храмы — звычайна гэта самыя адметныя аб'екты, якія расказваюць пра гісторыю і культуру народа. А ёсць яшчэ і рэлігійны турызм і паломніцтва, якія займаюць асобную сферу ў турыстычнай галіне. Тут патрэбны спецыяльныя веды і асабліва падрыхтоўка. Для таго каб палегчыць жыццё экскурсаводам, а таксама задаволіць усіх, хто цікавіцца гэтай тэмай, па замове Нацыянальнага агенцтва па турызме быў выданы дапаможнік «Метадычныя рэкамендацыі па распрацоўцы і правядзенні экскурсій па рэлігійных аб'ектах» ад калектыву аўтараў, дзе ўся важная інфармацыя сабраная ў адным месцы.

Сам дапаможнік складаецца з трох асноўных раздзелаў: тэарэтыка-гістарычнага, метадычнага і практычнага. Паводле слоў аднаго з аўтараў, **прадэкстара па вучэбнай рабоце**

Інстытута тэалогіі імя святых Мяфодзія і Кірыла БДУ Андрэя ГАРАНСКАГА, перад імі стаяла даволі цяжкая задача: даць кароткую характарыстыку мінулага і цяперашняга стану розных канфесій Беларусі.

— Калі казаць толькі аб праваслаўнай царкве, то такая гісторыя будзе няпоўнай. Для таго каб мець уяўленне аб канфесійнай гісторыі Беларусі, нам патрэбны і католікі, і грэка-католікі, і пратэстанты, і мусульмане з іўдзеямі, — тлумачыць ён.

У выданні прадстаўлена кароткая характарыстыка розных веравызнанняў, а таксама табліца традыцыйных і найбольш шматлікіх канфесій нашай краіны. Сярод іх можна знайсці нават армянскую апостальскую царкву і старавераў.

Метадычнымі распрацоўкамі для выдання займаецца **экскурсавада Алена СЕМЧАНКА**. Паводле яе слоў, у аснову гэтага раздзела ўкладзена старое добрае экскурсазнаўства. Аднак яе

задача заключалася ў тым, каб паказаць менавіта асаблівасці правядзення паломніцкіх паездак, якія ў аснове маюць духоўную сутнасць.

Апошні практычны раздзел, у сваю чаргу, уключае ў сябе правільны паводзін на культурных аб'ектах. Адсюль можна даведацца, які дрэск код трэба выконваць, а таксама што можна і нельга рабіць у хрысціянскіх храмах, мячэцях і сінагогах.

На думку **дырэктара Нацыянальнага агенцтва па турызме Дзмітрыя МАРОЗАВА**, кніга атрымалася вельмі ўдалай і сістэматызаванай.

— Часам экскурсаводам не хапае ведаў для таго, каб паднесці рэлігійную тэму цікава і даць людзям магчымыя разумець і счытаць гэты вялікі блок аб'ектаў на зусім іншым узроўні, — адзначыў ён. — Гэта выданне здольнае выправіць сітуацыю. Яго хочацца чытаць і выкарыстоўваць на практыцы.

Лізавета ГОЛАД.

Волга МЯДЗВЕДЗЕВА.